

ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ – ОСНОВНА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

С.Л. КУЛИНА¹, О.Л. ШКРЕМЕТКО², А.В. ТРОЦЬ³

*¹ДВНЗ «Червоноградський гірничо-економічний коледж»,
Червоноград, Україна*

*²Петербурзький енергетичний інститут підвищення кваліфікації,
Санкт-Петербург, Росія*

*³Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця,
Київ, Україна*

За висловом великого російського письменника М.Горького: «Сучасна молодь не розуміє сенс життя і його справжню цінність. Своїми проявами девіантної поведінки вони не лише руйнують своє здоров'я, а й здоров'я майбутнього покоління, своїх дітей та внуків – майбутнього нашої нації. Тому в сучасному світі, сповненому численних природних і антропогенних загроз і катаклізмів здоров'я людини набуває ще більшої значимості і актуальності.

Але, сьогодні, однією із важливих причини, які не додає здоров'я українській нації та призводять до передчасної смерті – вживання алкоголю.

Згідно даних офіційного звіту ВООЗ щодо впливу алкоголю на здоров'я за 2011 рік (Global status report on alcohol and health), Україна посідає п'яте місце в світі зі споживання алкоголю на душу населення, українці споживають 15,6 л на душу на рік. Попереду нас молдавани (1 місце – 18,2 л на людину), чехи (16,4 л), угорці (за 16,2 л) і росіяни (по 15,7 л). Згідно медичних досліджень встановлена залежність між виникненням важких хвороб та споживанням спиртних напоїв. Так, 60% хворих цирозом печінки та 40% хворих на рак печінки чоловіків страждають алкоголізмом. Тому зв'язок цих хвороб можна вважати доведеним.

Також досить очевидним є зв'язок між алкоголізмом та випадками раку стравоходу: 33% хворих на рак стравоходу хворіє на алкоголізм. Епілепсією страждає 27,4% алкоголіків, раком ротової порожнини – 25%. За тим же звітом, зловживання алкоголем входить у трійку найбільш поширених причин інвалідазації населення.

Окрім цього, за даними Департаменту інформаційно-аналітичного забезпечення МВС, у 2011 році 43393 злочини і 50-60% умисних убивств в Україні було скоєно у стані алкогольного сп'яніння.

Значна кількість ДТП відбувається у стані алкогольного сп'яніння. Так, у 2011 році їх зафіксовано 7208 ДТП, у яких 360 осіб загинуло, а 3456 осіб зазнали поранення (За даними Департаменту ДАІ МВС України).

За даними Міністерства охорони здоров'я, смертність населення України від отруєння алкоголем в період з 2002 року по 2011 рік становить в середньому 8 тисяч осіб щороку.

Згідно даних Українського медичного та моніторингового центру з алкоголю та наркотиків МОЗ України (Зріз алкогольної ситуації в Україні 2012), станом на 01.01.2012 р. загальна кількість осіб, які зареєстровані в наркологічних закладах через вживання алкоголю (профілактична та диспансерна групи), становила

771064 пацієнтів (1691,0 на 100 тис. населення). Під диспансерним наглядом у зв'язку з розладами психіки та поведінки через вживання алкоголю перебуває 600280 пацієнтів (1316,46 на 100 тис. населення). Серед зазначеного контингенту під диспансерним наглядом у зв'язку з синдромом залежності перебувало 586836 осіб (1286,97 на 100 тис. населення); станом відміни з делірієм, психотичними розладами – 7183 особи (15,75 на 100 тис. населення); амнестичним синдромом, резидуальними і віддаленими психотичними розладами – 13,73 осіб (9,30 на 100 тис. населення).

Викликає занепокоєння дослідження оприлюднені Українським інститутом соціальних досліджень ім. Олександра Яременка, згідно якого кількість молодих людей у віці 15–17 років, які вживали алкогольні напої хоча б раз протягом життя, сягає 87%. Перша спроба будь-яких алкогольних напоїв відбувається у віці 13 років або раніше. Стан сп'яніння за останній 12 місяців відчували 40% учнів, а кожна дванадцята дитина у віці 13 років або раніше вже відчувала стан «напитися».

Слабоалкогольні напої та пиво є одними із найдоступніших для учнівської молоді України: проте, що їм легко дістати слабоалкогольні напої вказали 68 % підлітків, а 61% зазначив теж саме про пиво. У порівнянні з результатами попередніх досліджень, відбувається поступове зменшення вживання алкогольних напоїв серед учнівської молоді 15-16 років. Протягом останніх 12-ти місяців алкогольні напої вживали 78% підлітків (проти 84% в 2007 р.), а протягом останніх 30 днів – 52% (проти 61% в 2007 р.). Зросла популярність слабоалкогольних напоїв: 32% підлітків 15-17 років вживали їх під час останньої випивки у 2011 р. Дівчата більше відзначали про вживання шампанського, слабоалкогольних напоїв та вина, а хлопці виявилися прихильниками пива та міцних алкогольних напоїв. Проте, результати дослідження показують, що суттєво збільшився обсяг чистого алкоголю, що вживається. Так під час останньої випивки вміст чистого алкоголю у споживаних напоях склав 44 грами (55 грамів для хлопців та 35 грамів для дівчат) серед підлітків 15-17 років.

Динаміка цього показнику серед 15-16-річних підтверджує зростання в 1,5 рази: з 28 грамів у 2007 р. до 42 грамів 100% алкоголю під час останнього вживання. 10% підлітків повідомили, що внаслідок вживання алкоголю з ними стався нещасний випадок або травма (7% у 2007 р.), а 8% (11% серед хлопців та 6% серед дівчат) вказали на незахищені статеві контакти (3% у 2007 р.).

Уряди різних країн давно вже усвідомили негативні наслідки для здоров'я населення від вживання алкоголю. Так, за даними Міжнародного центру алкогольної політики, в 40 країнах взагалі заборонено вживання алкоголю, а у 80 країнах встановлено ряд суттєвих обмежень з його продажу і споживання. Саме тому варто розглянути питання підняття вікової планки на дозвіл вживання алкоголю молоддю. За приклад можемо взяти досвід Парагваю, Японії, Таїланду, де вікова планка на рівні 20 років, а у Сполучених Штатах Америки, Казахстані, Пакистані, Таджикистані, Об'єднаних Арабських Еміратах – 21 рік. (Minimum Age Limits Worldwide, МЦАП, 2009). Впроваджуючи вікові обмеження у споживанні алкоголю, ці країни намагаються вберегти свою молодь від згубного

впливу спиртних напоїв, щоб забезпечити їй повноцінний фізичний та духовний розвиток.

Окрім того, позитивними нормами, що зменшують споживання алкоголю у Данії, Норвегії та Швеції є легальна торгівля алкоголем лише з державними торговельними мережами і лише з 10 до 18 год, а у неділю – торгівлю заборонено. У Латвії та Литві – заборонено торгівлю алкоголем та пивом з 22 до 8 години. У Канаді – торгівля алкоголем тільки у державних спеціалізованих магазинах.

У Англії – торгівлю алкоголем та пивом дозволено лише до 23 годин (навіть у пабах), пізніше дозволяється торгувати алкоголем лише у тих закладах, які мають офіційний статус «нічного клубу» та отримали спеціальну ліцензію (Licensing Act of 2003). За офіційною інформацією Департаменту (міністерства) культури, інформації та спорту Великої Британії (Department for Culture, Media and Sport), тільки 0,02% із закладів (не враховуючі готелі), які торгують алкоголем на території Великої Британії, мають право торгувати алкогольними виробами не до 23 години, а цілодобово.

Складність у вирішенні цієї проблеми в Україні полягає у тому, що більшість населення вважає вживання алкогольних напоїв у невеликих дозах не шкідливим, а дехто – корисним для здоров'я. Алкоголь є невід'ємною частиною нашого культурного життя. Крім того, потужним засобом у формуванні поглядів і поведінки людей щодо алкоголю (насамперед молоді) є ЗМІ, а найбільше – телебачення з якого суспільству навіюється думка, що з алкогольними напоями пов'язані – товариство, романтичність, мужність тощо. Водночас наслідки вживання алкоголю – похмілля, нещасні випадки, захворюваність – замовчуються.

Однією із основних причин поширення цих негативних явищ експерти називають занепад моральності молоді, пропагування «західного» прагматичного та споживацького способу життя, коли молодим людям насаджується думка, що вони повинні все спробувати в цьому житті, а отже й куріння і алкоголь, а звідси один крок до вживання наркотиків. З цією метою активно рекламують цигарки та алкоголь. Згадаймо, ще зовсім недавно пиво рекламували найкращі наші спортсмени. На жаль, більшість комерційних організацій, виділяють значні кошти на рекламу цигарок та алкоголю, керуються тільки міркуваннями про власні прибутки, а не здоров'я молоді. Демокріт говорив про те, що існує не лише хвороба тіла, але й способу життя, саме сьогодні в державі спостерігається така ситуація, яка може призвести за словами О. Бальзака: «Тютюн та алкоголь приносять шкоду тілу, руйнують розум, від них тупіють навіть цілі нації». Тому, держава і громадськість повинні відстоювати інтереси нації шляхом консолідації зусиль, спрямованих передусім на захист моральності, утвердження в суспільстві здорового способу життя, духовних, морально-етичних, культурних цінностей та відповідальної поведінки. Останнім часом робляться певні позитивні кроки в цьому напрямку, зокрема заборонено вживати у громадських місцях слабоалкогольні напої, але не завжди ці закони належним чином виконуються.

Світовий досвід виховання потреби жити за принципами здорового способу життя показує, що необхідно:

Формувати моду на здоровий спосіб життя шляхом впровадження інформаційно-просвітницьких програм в закладах освіти, по телебаченню, в пресі. Необхідно виховувати особистісну відповідальності за власне життя та здоров'я.

Інформація про вплив тютюнопаління та вживання алкоголю має бути об'єктивною і не зводиться до залякування. Лише спокійна та ділова розмова про реальний стан речей – про рівні та ступені ризику алкоголізму, тютюнопаління, про спадкові фактори дозволить людині самостійно зробити правильний вибір, ще до того, як вона отримає можливість їх вжити.

На телебаченні, рекламних щитах повинна бути не реклама цигарок та алкоголю, а соціальна реклама в якій пропагувалися б сімейні, моральні цінності, здоровий спосіб життя. Адже, формування здорового способу життя є набагато ефективнішою й економічно доцільнішою стратегією, ніж постійне збільшення витрат на лікування наслідків нездорового способу життя.

Удосконалення цінової, податкової політики стосовно алкогольних напоїв та цигарок, та повна заборона їх реклами у будь-який час доби, у тому числі пива та алкопопсів.

Необхідно роз'яснювати молоді, що успішна в кар'єрі, сімейних відносинах людина, яка планує своє життя на десятиріччя вперед ніколи не буде нищити своє здоров'я і шукати втіхи у шкідливих звичках, які є дешевим сурогатом щастя, такою собі короткочасною ілюзією, легкодоступною і привабливою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Рівень поширення і тенденції вживання тютюну, алкогольних напоїв, наркотичних речовин серед учнівської молоді України: 2011 / О.М. Балакірева (кер. авт. кол.); Т.В. Бондар, Ю.П. Галіч та ін. Укр. ін-т соц. дослідж. ім. О. Яременка. – К.: ТОВ ВПК «ОБНОВА», 2011. – 176 с.

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF SOLUTIONS SPORTS MOVEMENT

S.A. SVIZHEVSKA

*State HEE «National Mining University»,
Dnipropetrovs'k, Ukraine*

In today's world dominated by a belief system that reflects the positive impact of sport on the individual and society. Therefore, many statesmen and politicians recognize the close cooperation between the state and the sports movement. In this case, the motives of state involvement in sport depends on many factors: political, economic, religious, historical, educational, environmental, demographic, etc.

Governments in many countries are in athletic movements, subsidizing programs enhance physical fitness of young people and adults, as well as improving the system of elite sport.

Although each country has its own national system is inherent in sports movement in the West, as a rule, it is an organic compound and a combination of the efforts of the state government, public and private organizations and institutions.